

Den Haag, 8 december 2017

Van 1 tot en met 3 november jl. vond in Buenos Aires, onder Argentijns voorzitterschap, de plenaire vergadering plaats van de Financial Action Task Force (FATF). De FATF is een internationaal orgaan dat samen met de zusterorganisaties ruim 190 jurisdicties bestrijkt. Doel van de FATF is op mondiaal niveau het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en andere hieraan verwante bedreigingen¹ voor de integriteit van het internationale financiële stelsel te voorkomen en te bestrijden. De FATF heeft hiertoe 40 aanbevelingen ontwikkeld waarin internationale standaarden zijn vastgelegd die landen geacht worden te implementeren in hun nationale wet- en regelgeving en beleid – beter bekend als de FATF-aanbevelingen.

Ik informeer uw Kamer, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, over de meest belangwekkende onderwerpen die tijdens deze plenaire vergadering aan de orde zijn geweest.

Voorkomen en bestrijden van terrorismefinanciering

De voorkoming en bestrijding van terrorismefinanciering blijft onverminderd een prioriteit van de FATF. Een rapport over de «Financiering van rekrutering voor terroristische doeleinden» is aangenomen en zal binnenkort worden gepubliceerd.

Ook is, na een publieke consultatie, *guidance* vastgesteld over het delen van informatie door en met private partijen ten behoeve van de beheersing van witwas- en terrorismefinancieringsrisico's. Deze *guidance* bevat onder andere een inventarisatie van mogelijke obstakels voor het delen van informatie en voorbeelden van manieren waarop autoriteiten deze informatiedeling kunnen faciliteren. Het document is gepubliceerd op de website van de FATF².

Daarnaast is binnen de FATF overeenstemming bereikt over verduidelijking van de FATF-standaarden voor het delen van informatie over ongebruikelijke of verdachte transacties. Deze verduidelijking is tweeledig: ten eerste is verduidelijkt dat informatie over ongebruikelijke of verdachte transacties gedeeld kan worden binnen een financiële groep, inclusief dochters en bijkantoren, indien dit noodzakelijk is voor de beheersing van witwas- en terrorismefinancieringsrisico's³. Ten tweede is verduidelijkt dat het delen van deze informatie binnen de groep voor dit doel niet in strijd is met de verplichting voor instellingen om de melding van een ongebruikelijke of verdachte transactie, of de informatie daaromtrent, geheim te houden (het verbod op «*tipping off*»)⁴.

Wederzijdse evaluaties van landen

Deze plenaire vergadering zijn de evaluatierapporten vastgesteld van FATF-leden Portugal en Mexico. Deze rapporten zullen binnenkort worden gepubliceerd op de website van de FATF. Op deze website is ook de

¹ De FATF houdt zich in beperkte mate ook bezig met de bestrijding van de financiering van proliferatie. Eén van de 40 FATF-standaarden is hierop gericht.

² www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/guidance-information-sharing.html

³ Aanpassing van de toelichting bij FATF-aanbeveling 18.

⁴ Aanpassing van FATF-aanbeveling 21.

evaluatiemethodologie te vinden. De huidige, vierde evaluatieronde is erop gericht te beoordelen of het regime tegen witwassen en financieren van terrorisme van het geëvalueerde land niet alleen technisch voldoet aan de FATF-aanbevelingen, maar ook effectief is⁵. De evaluatie van Nederland zal naar verwachting starten in 2020, met een plenaire bespreking die voorlopig gepland staat in juni 2021. De FATF-evaluatierapporten bevatten onder meer aanbevelingen voor vervolgacties die het geëvalueerde land naar de mening van de FATF dient te nemen, ter verbetering van zijn nationale regime tegen witwassen en terrorismefinanciering. De FATF biedt reeds geëvalueerde landen de mogelijkheid toe te lichten welke vooruitgang zij hebben geboekt bij de uitvoering van de vervolgacties sinds het vaststellen van hun evaluatierapport. Deze plenaire vergadering is geconstateerd dat Oostenrijk, waarvan het evaluatierapport in juni 2016 was vastgesteld, significante vooruitgang heeft geboekt bij de uitvoering van de door de FATF aanbevolen vervolgacties. Deze bevindingen zullen binnenkort worden gepubliceerd op de FATF-website, in een «*follow up report*».

Brazilië bevindt zich nog steeds in het *follow-up* proces van de vorige, derde evaluatieronde, gericht op technische implementatie van de FATF-standaarden. Bij de vaststelling van het evaluatierapport in 2010, werden serieuze tekortkomingen geconstateerd in het Braziliaanse regime, met name ter bestrijding van terrorismefinanciering. In 2016 heeft de FATF hierover voor het eerst openlijk zijn zorgen geuit. Deze plenaire vergadering is geconstateerd dat Brazilië weliswaar significante stappen heeft gezet om de problemen te adresseren, maar nog niet voldoet aan de FATF-standaarden voor de implementatie van gerichte financiële sancties tegen personen of entiteiten in verband met terrorismefinanciering («*targeted financial sanctions*», hierna TFS). Brazilië heeft toegezegd ook deze tekortkomingen weg te nemen. Slaagt Brazilië daar niet in, dan zal FATF nadere stappen overwegen.

Hoog-risico en/of niet-coöperatieve landen

De FATF publiceert twee lijsten waarop landen staan met strategische tekortkomingen in hun nationale regimes ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering. De eerste lijst is het zogeheten *public statement* en bevat landen die geen *commitment* tonen of onvoldoende voortgang hebben laten zien bij het aanpakken van hun strategische tekortkomingen en die een bedreiging kunnen vormen voor het internationale financiële systeem⁶. Noord-Korea is wederom opgenomen in het *public statement* van 3 november jl., met de oproep van de FATF aan alle leden en jurisdicties om effectieve tegenmaatregelen te nemen ter bescherming van het internationale financiële systeem.

Omdat de FATF zich grote zorgen maakt over de risico's ten aanzien van de financiering van proliferatie van massavernietigingswapens afkomstig uit Noord-Korea, heeft de FATF dit maal een aanvullende verklaring uitgebracht. In deze verklaring onderstreept de FATF het belang van robuuste implementatie van de FATF-standaarden, om de illegale financiële activiteiten van Noord-Korea te verstoren. De verklaring bevat daarnaast een overzicht van de maatregelen die de FATF heeft genomen ter bestrijding van proliferatiefinanciering en de resoluties aangaande

⁵ Naast Portugal en Mexico, zijn tot op heden in deze vierde evaluatieronde reeds geëvalueerd: Australië, België, Canada, Ierland, Italië, Maleisië, Noorwegen, Oostenrijk, Singapore, Spanje, Verenigde Staten, Zweden en Zwitserland.

⁶ www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/public-statement-november-2017.html

Noord-Korea die de VN-Veiligheidsraad recentelijk heeft aangenomen. De verklaring is terug te vinden op de website van de FATF⁷.

Ook Iran staat nog steeds vermeld in het *public statement*, maar de oproep van de FATF om tegenmaatregelen te nemen tegen Iran is momenteel opgeschort. Reden is dat Iran zich in juni 2016 politiek heeft gecommitteerd aan het adresseren van zijn strategische tekortkomingen, op basis van een met de FATF overeengekomen actieplan. Iran is bezig met de uitvoering van het actieplan, dat op 31 januari 2018 afloopt. In het *public statement* van 3 november jl. benadrukt de FATF dat Iran vaart moet maken met de verdere implementatie van het actieplan. In de plenaire vergadering in februari 2018 zal de FATF de voortgang van Iran beoordelen en gepaste actie ondernemen.

Bij de totstandkoming van het actieplan heeft Iran ook toegezegd technische assistentie (TA) te accepteren ten behoeve van uitvoering van het actieplan. Diverse FATF leden en internationale organisaties hebben inmiddels TA verleend of zijn voornemens dat te doen, waaronder Nederland. De Nederlandse TA ziet op implementatie van de FATF-standaarden over TFS, waaronder bijvoorbeeld de inrichting van een nationaal bevroingsmechanisme.

De tweede lijst die de FATF publiceert is getiteld *Improving global AML/CFT compliance*⁸. Deze lijst bevat landen die strategische tekortkomingen hebben in hun nationale regimes ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering, maar die gecommitteerd zijn om deze tekortkomingen aan te pakken. Deze plenaire vergadering is besloten Oeganda van de lijst af te voeren, omdat het land significante vooruitgang heeft geboekt bij het adresseren van zijn tekortkomingen. Daarnaast is besloten drie landen toe te voegen aan de lijst, vanwege ernstige tekortkomingen in hun nationale regimes. Het betreft Sri Lanka, Trinidad en Tobago en Tunesië. In totaal staan nu negen landen op deze lijst.⁹

De deelnemers van de Commissie meldplicht, waaronder alle toezichthouders voor de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft) en vertegenwoordigers van meldingsplichtige instellingen, zijn op de hoogte gesteld van de FATF-lijsten. Ook publiceren De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten na elke plenaire vergadering een bericht op hun websites, met verwijzingen naar de nieuwe lijsten. Op diezelfde websites wordt toegelicht welke (aanvullende) maatregelen Nederlandse financiële instellingen dienen te nemen in het kader van de naleving van de Wwft, om het verhoogde risico ten aanzien van relaties met ingezetenen van deze landen en het uitvoeren van transacties van of naar deze landen te mitigeren.

Financial inclusion

FATF heeft al geruime tijd aandacht voor *financial inclusion*. Als anti-witwas- of terrorismefinancieringsmaatregelen te strikt worden toegepast, kan dat onbedoeld leiden tot uitsluiting van legitieme ondernemingen en individuen van het financiële systeem. In 2013 heeft de FATF al *guidance* uitgebracht over dit onderwerp. Deze plenaire verga-

⁷ www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/statement-dprk-nov-2017.html

⁸ www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/fatf-compliance-november-2017.html

⁹ Bosnië Herzegovina, Ethiopië, Irak, Sri Lanka, Syrië, Trinidad en Tobago, Tunesië, Vanuatu en Jemen.

dering is daarop een aanvulling vastgesteld, met voorbeelden van maatregelen voor het doen van cliëntenonderzoek, die tevens rekening houden met *financial inclusion*. Ook dit rapport is te vinden op de website van de FATF¹⁰.

Verantwoorde financiële innovatie

De FATF erkent dat technologie kan bijdragen aan effectieve implementatie van maatregelen ter bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. Daarnaast vindt de FATF het belangrijk dat financiële innovatie op een verantwoorde manier plaatsvindt, in overeenstemming met de FATF-standaarden. *FinTech* en *RegTech*¹¹ in de context van de verbetering van het regime tegen witwassen en financiering van terrorisme is dan ook een onderwerp dat de FATF verder wil onderzoeken¹².

Versterking van de institutionele basis en governance van de FATF

Tijdens de plenaire vergadering van juni jl. is besloten de zittingstermijn van de FATF-president in 2020 te verlengen van één naar twee jaar, ter vergroting van de effectiviteit en zichtbaarheid van de organisatie. Hoe deze overgang de komende drie jaar praktisch vorm te geven, is deze plenaire vergadering vastgesteld. Ook is stilgestaan bij de stand van zaken van het onderzoek naar de mogelijkheid om de juridische status van de FATF anders vorm te geven.

Volgende vergadering

De volgende plenaire vergadering zal plaatsvinden van 21 tot en met 23 februari 2018, in Parijs. Uw Kamer zal na afloop van die vergadering worden geïnformeerd.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

¹⁰ www.fatf-gafi.org/publications/financialinclusion/documents/financial-inclusion-cdd-2017.html

¹¹ *RegTech: Regulatory technology*: een term die wordt gebruikt om de technische ontwikkeling en innovatie aan te duiden waarmee instellingen beter en slimmer kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. Houdt nauw verband met de ontwikkelingen op het gebied van *FinTech*.

¹² Zie ook de FATF-verklaring over verantwoorde financiële innovatie: www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/outcomes-plenary-november-2017.html